Seizoenblad

Kwartaalblad van IVN Best

Winter 2025

In dit nummer:

Jaarprogramma 2026
Basiscursus Groen in de aanbieding
Foto-expositie 'Laat je verrassen door de natuur!'

ivn natuur educatie
Best

Kopij lentenummer 2026

insturen **vóór 1 maart 2026**
aan: seizoenblad.ivnbest@gmail.com.
Het winternummer verschijnt rond 21 maart.
Een artikel mag max. 500 woorden bevatten + 1 foto die als losse bijlage moet worden meegezonden.

Website

www.ivn.nl/best
webredactie: Wil Pruijsen en Jan Verduijn
e-mail webredactie: webmaster.ivnbest@gmail.com

Bestuur

Voorzitter

Annemarie Dekker
Pluisheuvel 15 - 5685 BK Best - tel. 06-83324320
e-mail: voorzitter.ivnbest@gmail.com

Secretaris

E-mail: secretariaat.ivnbest@gmail.com

Penningmeester

Henk van Kessel
Rembrandtlaan 34 - 5684 AE Best
tel. 06-12461211
e-mail: penningmeester.ivnbest@gmail.com

Bestuursleden

Marian Alkemade (vice-voorzitter)
e-mail: marianivn@kpnmail.nl
Lotti Erkelens
e-mail: lottierkelens@gmail.com
Frits Verstappen
e-mail: fritsverstappen@onsbrabantnet.nl

Contributie / donatie

Contributie

volwassen lid	€ 26,50	per jaar
extra volwassen lid in huis	€ 14,00	per jaar
jeugdlid tot 21 jaar	€ 11,00	per jaar
bij-lid (reeds lid van een andere afdeling)	€ 15,00	per jaar

Donatie

Bij een donatie van € 15,- per jaar of hoger kan men - indien gewenst - ons kwartaalblad ontvangen.

Banknummer NL46 INGB 0003 2117 35 t.n.v. IVN afd. Best. De contributie wordt geïnd via automatische incasso. Bij betalen via automatische incasso krijgt het hoofdlid een korting van € 2,00. Men kan zich als lid of donateur aanmelden door het formulier op de website van IVN Best in te vullen. Het is ook mogelijk om contact op te nemen met het secretariaat (tel. 06-42991953 of e-mail secretariaat.ivnbest@gmail.com). Dan krijg je het formulier thuisgestuurd.
Mutaties graag ook doorgeven aan het secretariaat.
Beëindigen van het lidmaatschap moet **vóór 1 december** worden gemeld.

IVN hecht grote waarde aan de privacy van de leden en beschermt uw persoonsgegevens volgens de meest recente regelgeving op dat gebied (Algemene Verordening Gegevensbescherming 2018). Lees onze privacyverklaring op de website. Voor vragen over het gebruik en/of wijzigen van uw persoonsgegevens kunt u contact opnemen met de secretaris (zie bovenstaand mailadres en telefoonnummer).

Seizoenblad

IVN Best - Winter 2025

Natuur kan niet praten . . . wij wel!

De winter is in aantocht en daarmee ook ons winternummer. Wat een mooi jaar hebben we achter de rug. Veel goed bezochte activiteiten en natuurlijk onze gezellige jubileumlunch. Daar vroegen we leden hoe zij IVN Best typeren. De reacties waren herkenbaar en inspirerend: “Kom op voor de natuur!”, “Groen geeft geluk”, “Word onderdeel van de natuur”, “Laat natuur leven”. Daar zetten we ons graag samen voor in en willen dat luid en duidelijk samen met onze leden uitdragen.
Ondertussen blijft de realiteit zorgelijk, we willen ook wonen en werken. Hoe gaan we onze schaarse ruimte gebruiken? Best is daarin niet uniek. Ondanks de Nederlandse Bossenstrategie neemt het bosareaal nog af, terwijl het in 2030 met 10% toegenomen zou moeten zijn, ten opzichte van 2020. In de Bossenstrategie is afgesproken dat 15.000 hectare van de geplande bosuitbreiding binnen het NatuurNetwerkNederland (NNN) komt. Dit bos draagt niet alleen bij aan klimaatdoelen, maar ook aan biodiversiteit en verbinding tussen natuurgebieden. Een slimme manier om met ruimte om te gaan.
Goed om te zien dat ook in ons eigen Best goed nagedacht wordt over robuuste groenstructuren. Het groen- en biodiversiteitsplan ziet er veelbelovend uit, zeker als het ook kan worden uitgevoerd. In de afweging tussen de verschillende belangen is het zo belangrijk om die oude 'landschapselementen' te handhaven. Wie geniet er niet van onze wandel- en fietspaden onder de oude eikenbomen door? Daarbij, juist oude bomen zijn van onschatbare waarde: ze slaan veel meer koolstof op dan jonge bomen en bieden leefruimte voor talloze soorten. Het kost tientallen jaren om de koolstofopslag van gekapt oude bomen te compenseren.
Natuur kan zichzelf niet beschermen . . . wij wel. Daarom kijken we mee met de plannen van de gemeente, zodat de natuur een stem krijgt in deze processen. Voor groen, voor geluk, voor leven. Doe mee, denk mee, en blijf vooral genieten van de natuur om ons heen en draag dat uit. Dat geeft energie, groene energie!

Annemarie Dekker, voorzitter IVN Best

Inhoud

5 Van de bestuurstafel
7 Natuurgidsenopleiding
8 Foto-expositie 'Laatje verrassen door de natuur!'
9 Zo groen is Best
10 Wandeling Kienehoef-Dommeldal
11 Mindful wandelen in de Vleutse Kampen
12 Herfstwandeling bij 's Heerenvijvers
15 Basiscursus Groen in de aanbieding
17 Jeugdactiviteiten 2026
18 Jaarprogramma 2026

Het Seizoenblad

verschijnt vier maal per jaar, aan het begin van ieder seizoen.

Redactie

Wil Pruijsen
Bas Kuiper

Bezorging

Seizoenblad niet ontvangen? Stuur dan een e-mail naar seizoenblad.ivnbest@gmail.com.

Foto's

Zie pag. 14

Drukker:
Editoo B.V. te Veenendaal

Deel jouw IVN-foto!

Leg jij graag de natuur vast? Deel je mooiste natuur- of IVN-foto (met een korte beschrijving) en misschien prijkt jouw foto binnenkort op onze pagina!

Stuur je foto naar:
pr.ivnbest@gmail.com

Foto: Wouter Janssen
Slechtvalkkuikens in de kerktoren van Best

Jubilarissen

Op de ALV van 25 november j.l. zijn 3 jubilarissen gehuldigd: Jan van den Boom (25 jaar), Cor van Esch en Corrie Erich (beiden 40 jaar).
Jan memoreerde hoe hij dankzij Marijke betrokken is geraakt bij IVN en een van onze gidsen is geworden.
Corrie, voormalig schoolgids, is onze connectie met de Dye van Best. Een jaarlijkse gezamenlijke activiteit is daar nog steeds een mooi gevolg van.
Cor heeft veel betekend voor IVN en doet dat nog steeds. In zijn bestuurstijd heeft hij, aldus toenmalig mede-bestuurslid Marjel, het ledenbestand flink laten groeien. De weddenschap, aan het eind van het jaar 100 leden erbij, werd ruimschoots gehaald. Ook vandaag de dag is hij nog steeds op diverse manieren, zowel voor ons als anderen, een inspirator en doener op het gebied van biodiversiteit.
Fijn dat er zulke betrokken en actieve leden in onze vereniging zijn.

Jan van den Boom, Corrie Erich en Cor van Esch - foto: Emmy van Kessel

Van de bestuurstafel

AUTEUR: MARIAN ALKEMADE

Jubileum

Het deed ons goed om te zien hoe hoog de opkomst was bij de jubileumlunch op 11 oktober. Hopelijk heeft iedereen er net zo van genoten als wij. Gezellig om weer bij te praten en nieuwe mensen te leren kennen. Ook ons mooie jubileumnummer van het Seizoenblad mocht er wezen. Deze keer weer een 'normale' winteruitgave. Naar aanleiding van een vraag in de ALV gaan we komend jaar overigens bekijken wie van onze leden het Seizoenblad op papier wil blijven ontvangen en wie over zou willen stappen op een digitaal blad. Meer informatie volgt in 2026.

Communicatie

Ons project Natuur(groot)ouders heeft ons weer met beide benen op de grond gezet. Deze doelgroep is voor ons moeilijk te bereiken en te activeren. Vandaar dat we veel belang hechten aan het nieuwe communicatieplan van PR dat in januari wordt afgerond. We hebben dit najaar 2x op een markt gestaan en merken dat veel mensen ons niet kennen. Vergroten van onze naamsbekendheid en laten weten wat we allemaal doen is heel belangrijk: volgend jaar gaan we veel aandacht geven aan de PR.

Bestuurssamenstelling

Het is erg gezellig met ons clubje van vijf bestuursleden, alleen gaat Marian ons in april verlaten. Na acht jaar heeft ze de maximale zittingstermijn bereikt en haar bijdrage ruimschoots geleverd. Nieuwe kandidaten voor het bestuur zijn hartelijk welkom. Dus heb je zin om mee te denken, mee te doen en IVN Best klaar te maken voor de toekomst, we horen het graag van je. Eerst een half jaar meedraaien om te kijken hoe het is en waar je een bijdrage in zou willen en kunnen leveren, is altijd mogelijk. Dat is een mooie manier om met het bestuurswerk en ons kennis te maken. We horen graag van je! Het is geen dagtaak, hoor. Dus waar wacht je nog op?

En dan nog . . .

- Is er weer een fantastisch jaarprogramma voor 2026 door de inzet van onze actieve vrijwilligers: geweldig!

ZIN OM JE VOOR ONS IVN IN TE ZETTEN?

We zijn nog op zoek naar een **secretaris** die inkomende post/mail verder verspreidt, agenda's voorbereidt met de voorzitter, vergaderingen notuleert en het digitale archief beheert. Wie komt ons helpen? We gaan graag met je in gesprek. Neem contact op met Annemarie Dekker: voorzitter.ivnbest@gmail.com

- Gaat de Natuurgidsenopleiding Groene Woud in september 2026 van start: dus als je mee wilt doen, of je kent iemand die geknipt zou zijn als gids... meld het bij onze penningmeester. Zie ook: www.natuurgidsenhetgroenewoud.nl
- Wordt de fototentoonstelling van de Fotowerkgroep in de bibliotheek op woensdag 17 december om 13.30 geopend. Komt allen kijken. Tot woensdag 21 januari kun je meedoen met een prijsvraag om je favoriete foto te winnen.
- Over foto's gesproken: als je leuke foto's hebt gemaakt in de natuur, bij een IVN-activiteit en je wilt ze delen via bijvoorbeeld ons IVN Best Instagram-account . . . graag! Stuur ze naar PR.ivnbest@gmail.com
- Ken je bedrijven die zouden willen adverteren in het Seizoenblad, laat het ons weten.

Roodborstje in de sneeuw - foto: Ivon van der Pasch

Contributie en donatie 2026

AUTEUR: HENK VAN KESSEL, PENNINGMEESTER

Op het eind van 2025 wordt het weer tijd om te denken aan de contributie en donatie voor 2026.

Eenvoud

Als eerste punt vraag ik graag aandacht voor de mogelijkheid om het werk te verminderen. Het navragen bij mensen die vergeten te betalen, kost vrij veel tijd. Tijd, die ik liever besteed aan het buiten zijn. Vandaar het verzoek om IVN te machtigen om je contributie automatisch te incasseren. Ook donaties kunnen automatisch worden geïncasseerd als je ons daartoe machtigt. Je kunt machtigen op onze website (www.ivn.nl/afdeling/best/over-ons/automatische-incasso/) of door een machtigingsformulier op te vragen bij de penningmeester.
Ook hebben wij van een aantal leden nog geen e-mailadres. Deze mensen moeten we per post benaderen om contributie of donatie te betalen. Als je je e-mail doorgeeft, scheelt dat al een hoop werk.

Als laatste mogelijkheid om het werk van de penningmeester te vereenvoudigen kun je, als je niet wilt machtigen, er voor zorgen dat we je niet hoeven te benaderen. Dat kan door de donatie of contributie vóór 20 januari 2026 over te maken naar:
- Banknummer **NL46 INGB 0003 2117 35**
- Ten name van **IVN Afd. Best**
- Graag vermelden **Contributie 2026** of **Donatie 2026** en **Naam lid/leden** of **donateur**.

Bovenstaande punten zijn uiteraard niet verplicht, maar worden zeer op prijs gesteld.

Contributie

Dan rest de vraag, wat moet ik betalen? Ook voor 2026 heeft de ledenvergadering besloten de contributie nog niet te wijzigen. De contributie bedraagt:

Lid	€ 26,50 per jaar
Extra volwassen lid in huis	€ 14,00 per jaar
Bijlid (reeds lid van andere afdeling)	€ 15,00 per jaar
Jeugdlid tot 21 jaar	€ 11,00 per jaar

Als leden meer betalen dan de contributie, dan boeken wij het overige als een donatie.
Volwassen leden die IVN Best hebben gemachtigd tot automatische incasso krijgen per adres een korting van € 2,00.

Donatie

Donatiebedragen zijn vrij. Bij een donatie van € 15,-- of meer ontvang je ook het Seizoenblad.

Incasso gegevens

Waar mensen ons hebben gemachtigd, wordt het bedrag eind januari 2026 afgeschreven. Op de afschrijving staat in de omschrijving op het bankafschrift ons Incassant ID **NL63ZZZ402386220000** en het kenmerk **IVNBEST-jeRelatienummer-eventueleVervolgletter**.

N.B. Bij de leden die via Landelijk IVN betalen, wordt ook automatisch afgeschreven, maar op een ander moment.

Belasting

IVN Best is door de belastingdienst erkend als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) en daardoor is uw bijdrage aftrekbaar van het belastbaar inkomen. Raadpleeg www.belastingdienst.nl voor de details.

Bedankt voor je medewerking.

Natuurgidsenopleiding

Terugblik

Begin 2022 startte een natuurgidsenopleiding. Een leuke uitdaging waarbij we heel veel leerden over de natuur en natuureducatie. Het was een stevige opleiding maar meer dan de moeite waard. Buiten het leren gidsen, is kennis over wat leeft en hoe en waarom het leeft, belangrijk. Ook werd het ontstaan en de vorming van Nederland behandeld. Waar en waarom ontstaat glooiend landschap. Wat gebeurt er als de mens ingrijpt (bv. bij heide gebieden) en wat als er niets gedaan wordt. We leerden heel veel over de bodem, planten/bomen, het dierenrijk, ecologie, duurzaamheid en natuur in stedelijk gebied.
Met ruim 30 enthousiastelingen zijn we begonnen aan een 1,5 jaar durende opleiding. Dinsdagavond les en minimaal 1 zaterdag per maand praktijkles. We sloten ons aan bij een van de werkgroepen van IVN Best om ervaring op te doen. Verder monitorden we een jaar een gebied in Best, waarover we een mooi verslag hebben geschreven. Als afsluiting kregen we een mooi diploma en waren we klaar om ons aan te sluiten als nieuwe gids bij de gidsenwerkgroep.

Ine Franken, natuurgids IVN Best

Bevroren distels - foto: Ivon van der Pasch

Nieuwe opleiding

Na de zomer van 2026 start er weer een nieuwe natuurgidsen opleiding. De afsluiting van de opleiding zal voor de zomer van 2028 zijn. Deelnemers hebben dan zo'n 30 lesavonden en 20 praktijk opdrachten en (zaterdagochtend) excursies gehad. De geslaagden ontvangen een door het landelijk IVN erkend diploma. Deze opleiding wordt georganiseerd door een aantal IVN- afdelingen in het Groene Woud en Best doet uiteraard mee.
De voorbereiding is gestart, nog lang niet alles staat vast, maar we zijn nu wel begonnen met het zoeken naar serieuze kandidaten.
De IVN Natuurgidsenopleiding (NGO) is er voor de natuurliefhebber die serieus aan de slag wil met kennisoverdracht en natuurbeleving. Deze opleiding is bedoeld voor mensen die zich actief willen inzetten als IVN Natuurgids. Heb je interesse in de natuur en deel je je kennis graag, dan is dit een mooie mogelijkheid om beide vaardigheden te ontwikkelen.
Het is een echte opleiding, met een serieuze studielast. Reken op zo'n zes uur per week. Het hangt natuurlijk ook af van jouw eigen enthousiasme. Uiteraard zijn er ook kosten aan verbonden. Een deel van de kosten wordt gedragen door de afdeling. Voor de deelnemer zullen de kosten rond de 400 a 500 euro (ongeveer 10 euro per les) bedragen.
Vraag gerust eens rond bij onze gidsen hoe het is om natuurgids te zijn en kijk ook eens op de website www.natuurgidsenhetgroenewoud.nl. Op deze website zal gedurende de voorbereiding steeds meer informatie verschijnen.
Heb je interesse, neem dan contact op met Henk van Kessel. E-mail: hmvankessel@onsmail.nl.

Het Groene Woud
ivn natuur educatie
Natuurgidsenopleiding

Leden van de fotowerkgroep op pad - foto: Lana Voetman

Laat je verrassen door de natuur!

Het verhaal van de natuur, vastgelegd door de fotografen van IVN Best

In deze donkere dagen zitten we veel binnen en vergeten we soms hoe mooi het buiten kan zijn. De fotogroep van IVN neemt ons graag mee 'op pad' met hun beste foto's van het afgelopen jaar. De expositie is in de bibliotheek van woensdag 17 december tot 21 januari en is gratis te bezoeken tijdens de openingstijden van de bibliotheek. Kom ook en kijk met ons mee!

En welke foto spreekt jou het meeste aan? Schrijf je mening op één van de formulieren en doe die in de gele bus. Degene die IVN het beste kan uitleggen waarom nu net die éne foto zo bijzonder is, mag de foto aan het eind van de expositie mee naar huis nemen!
Inleveren van de formulieren kan tot en met woensdag 21 januari 2026.

Geïnspireerd geraakt? Ga de komende maand de natuur in op fotosafari en deel je favoriete foto met IVN op Facebook of ga eens kijken bij de fotowerkgroep. Zij komen 1x per maand bij elkaar om erop uit te gaan en om foto's te bespreken. Meer info is te vinden op www.ivn.nl/afdeling/best/werkgroepen/werkgroep-natuurfotografie

Natuurfoto's van de IVN-fotografen zijn ook te zien op TV Omroep Best om 9.30 en 14.00 uur.

Zo groen is Best

AUTEUR: MARIJKE ABRAHAMS

In de periode 2004-2009 heb ik ‘Zo groen is Best’ als intro gebruikt om de leden op de hoogte te houden over allerlei ontwikkelingen in Best, die met ‘groen’ te maken hadden. In 2013 kwam het vervolg tot november 2025. Ruim 20 jaar heb ik regelmatig bericht over natuur en landschap. Vaak negatieve ontwikkelingen maar ook enkele positieve. Best verstedelijkt in rap tempo en het resterend buitengebied staat zwaar onder druk.

Zo groen is Best had ik destijds ontleend aan de boekjes met wandelroutes uit de beginperiode van IVN, 55 jaar geleden. In een van de wandelroutes (langs het Beatrixkanaal) stond naast een mooie beschrijving van het landschap het kopje ‘zolang ’t nog duurt’. Destijds werd al aangegeven dat er allerlei ontwikkelingen zijn ten koste van de natuur.

Een opmerkelijke titel want de vraag is natuurlijk, is Best wel groen? Of misschien stellen anderen weer de vraag "wat is groen"? Groen is een containerbegrip geworden, net zoals duurzaamheid of eco. Voor IVN is groen natuur met een hoge diversiteit.
Bijvoorbeeld een weiland met verschillende soorten grassen en bloemen, houtsingels met een variatie aan inheemse bomen en struiken of mooie kruidenrijke bermen. Allemaal biotopen waar we zuinig op moeten zijn. Ze zijn een bron van biodiversiteit. Het is niet zo moeilijk. Gewoon tuinen vergroenen en geen bestrijdingsmiddelen gebruiken. En minder bouwen en meer natuur. Dat was mijn gedachtegang 20 jaar geleden. Minder bouwen is geen optie meer. Wel zal er meer natuurinclusief moeten worden gebouwd. De gemeente onderschrijft dit gelukkig door de vaststelling van het beleidsplan ‘Natuurinclusief en Klimaatadaptief bouwen’. Binnenkort wordt het Groenbeleids- en biodiversiteitsplan gemeente Best 2026 - 2036 door de gemeenteraad vastgesteld.

Verder zijn er diverse positieve ontwikkelingen in het buitengebied o.a. Brabant Behaagt waarin biodiversiteit een belangrijke rol speelt.

In november heb ik na 15 jaar afscheid genomen in de Klankbordgroep Groen van de gemeente. Lotti Erkelens neemt mijn rol over en zal samen met Marco het IVN-standpunt in dit overleg naar voren brengen. Lotti woont in Aarle en heeft een paar jaar geleden namens de populierenstichting in dit overleg gezeten. Uiteraard zal ik op de achtergrond het natuur- en landschapsbeleid blijven volgen en mijn kennis en ervaring overdragen.

Wandeling Kienehoef-Dommeldal

AUTEUR: ILJA TERMEER

Op zondag 16 november ben ik met de IVN-natuurgidsen Ivon en Petra van IVN Best op pad geweest naar Sint-Oedenrode waar we een prachtige wandeling hebben gemaakt. We verzamelden op de parkeerplaats bij de Helden van Kien, een horecagelegenheid bij het park Kienehoef. Dit park biedt meteen voldoende gelegenheid om van alles te weten te komen over het ontstaan, de flora en fauna en het hedendaags gebruik van het park. Ondanks dat ik in de buurt ben geboren en getogen en al vaak in het park ben geweest, kom ik veel te weten over deze voor mij zo bekende omgeving. Dat alleen al maakt het wandelen met een gids van de IVN zo bijzonder!

We vervolgen de tocht door een stukje Sint-Oedenrode en begeven ons richting de Dommel. Onderweg komen we van alles te weten, onder ander over de afwatering van de vijver in het park, de grote waternavel, een woekerende plant en het filteren van het water door de planten die er groeien.
Bij de Dommel staan we even stil bij het riet en Petra vertelt ons er veel over. Weet je dat zelfs Vincent van Gogh riet heeft gebruikt als pen bij het maken van zijn schilderijen? Ivon neemt het woord en legt ons uit hoe het Dommeldal er uit ziet, waar de Dommel loopt en wat voor interessante dingen er te zien en te doen zijn.
De weergoden zijn ons gelukkig goed gezind, het is op sommige plekken een klein beetje drassig maar de wandeling is goed te doen.

De smalle paadjes door het gebied leiden ons onder andere langs de els en de meidoorn en Petra weet er veel over te vertellen. Leuke weetjes die je later in andere wandelingen nog eens kunt terug halen en op andere plekken zien wat de els en de meidoorn doen.
Richting het einde van de 5 kilometer lopen we langs de bolle akkers en komen uiteindelijk bij Hoeve Arbeidslust.

Foto: Ivon van der Pasch

Wat als eerste opvalt zijn de heerlijk wroetende biggetjes met hun moeders op het terrein. Ivon weet ons te vertellen dat er afgelopen oktober maar liefst 26 zijn geboren bij 3 moeders. Het is een prachtig schouwspel om te zien! We krijgen nog uitleg over de mobiele kippenkar, de moestuin en de oogsttuin en de boerderijwinkel in de Hoeve. Een bezoekje zeker waard.
Precies op de geplande tijd hebben we 5 kilometer in de benen en komen we weer terug op de parkeerplaats. Het was een mooie en interessante wandeling waar we weer veel hebben geleerd en gezien. Petra en Ivon, heel erg bedankt!

Foto: Ilja Termeer

Mindful wandelen in de Vleutse Kampen

AUTEUR: MARIJKE ABRAHAMS

Als natuurgids ga ik vrijwel nooit mee met de publiekswandelingen die door de andere natuurgidsen worden gegeven. Niet dat ze niet leuk en interessant zijn maar ik vind het samen voorbereiden van de wandeling leuker en leerzamer. We leren als natuurgidsen bij de voorbereiding namelijk veel van elkaar. Toch was ik benieuwd naar de mindfulness natuurwandeling van Judith Postuma en Adri Brands. Judith is mijn yogalerares en Adri is al heel lang natuurgids die helaas minder wandelingen geeft.

Het was een prachtige, zonnige zondagochtend, 14 september. Om half tien startte de wandeling in het waterwingebied aan de Achterste Heistraat. Een zonnig cadeautje na de herfstige natte dagen in die week. De lucht was schoon en helderblauw.

Geschiedenis van de Vleutse Kampen

Dertien deelnemers hadden zich aangemeld. Adri Brands trapte de wandeling af met het historisch verhaal over het gebied. Vanuit de eerste nederzettingen zijn de kampen ontstaan, kleine akkertjes omgeven door houtsingels. De bewoners (boeren) gingen de woeste gronden steeds meer ontginnen. De schapen op de heide speelden daar een cruciale rol in. De mest werd gebruikt op de kleine akkertjes: de potstalcultuur totdat de kunstmest werd uitgevonden. Helaas is de Vleutse Kampen door verkaveling nu grootschalig.

De knop omzetten

Judith nam ons mee voor een kennismaking met mindfulness. Het was even de knop omzetten. Je aandacht te geven aan het moment, bewust te zijn van je gedachten, van gevoelens en waarnemingen maar niet te oordelen over wat je beleeft. Voor een natuurgids vrij lastig. Niet willen weten wat je ziet, geen oordeel over wat je ruikt (mest) en vooral niet kletsen met je medewandelaars. Je moet je echt even op jezelf richten en focussen op je omgeving met al je zintuigen. Horen, ruiken, voelen, kijken . . . je bewust zijn van . . .
Met jezelf, alleen in de cadans van het lopen . . je innerlijke rust vergroten. Het was heerlijk. Judith begeleidde ons daar in. Gaf op een aantal locaties een toelichting en opdracht. Genieten en ervaren zonder informatie over de natuur. Luister, voel takjes, ruik aan een blad of plant, proef.
De wandeling deed mij denken aan het natuurleerpad van de scholenwerkgroep. De leerlingen gaan de natuur in om te beleven, te observeren, te ruiken, te horen en te voelen. Mooi toch. Daar begint het mee.

Foto: Marijke Abrahams

Adri sloot de wandeling af met een aantal leuke weetjes over herfstverschijnselen. Het ontstaan van de herfstkleuren van struiken en bomen. De bloeiende klimop die in het najaar een bron van stuifmeel en nectar is voor de late vlinders en wilde bijen. Ik was blij dat ik vroeg was opgestaan om deze heerlijke zondagmorgen mee te maken.

Herfstwandeling bij 's Heerenvijvers

AUTEUR: IVON VAN DER PASCH

Op donderdag 6 november was het superlekker weer voor begin november. Ongeveer 15 graden en de zon liet zich zo nu en dan ook zien. Perfect weer voor een wandeling. En aangezien er die middag een Beleef-de-seizoenenwandeling op het programma stond van IVN Best, heb ik me op de valreep nog aangemeld.

Toen iedereen bij het startpunt verzameld was waren we met een leuke groep van ongeveer 20 deelnemers. De gidsen Petra en Kathy heten iedereen van harte welkom. Wij zijn te gast op landgoed ’s-Heerenvijvers wat cultureel erfgoed is, ontstaan in 1672, toen Maarten Christiaan Sweerts de Landas de heerlijkheid Oirschot kocht van Ferdinand van Merode. Daartoe behoorde ook het visrecht. Hij liet zonder toestemming in 1675 een visvijver graven, maar men kon hem niet vervolgen, want hij was heer. Men schonk hem zelfs de grond en later kochten hij en zijn opvolgers er nog grond bij. Zo ontstond het landgoed, waar grachten en vijvers lagen met eilandjes erin.

Petra geeft uitleg over de mierenhoop - foto: Ivon van der Pasch

Herfstwandeling

Deze Beleef-de-seizoenenwandeling heeft natuurlijk als thema: herfst. De bomen verliezen hun bladeren omdat zij water opzuigen via hun wortels. Dit water verdampt via de bladeren. In de winter, als de temperatuur lager is, kunnen boomwortels minder goed water opnemen. Door blad te verliezen verdampt de boom minder water en verdroogt hij niet. De bladeren verkleuren omdat in boombladeren chlorofyl zit, dat zorgt voor de groene kleur. Een boom maakt chlorofyl aan onder invloed van zonlicht. Minder zonlicht en lagere temperaturen (< 5 graden Celsius) verminderen de productie van chlorofyl. Daardoor komen de herfstkleuren (die altijd al in het blad zitten maar door het groen niet te zien zijn) tevoorschijn.
De herfst is het paddenstoelenseizoen bij uitstek: de combinatie van een warme bodem en veel regen zorgt voor ideale omstandigheden. Paddenstoelen zijn de vruchtlichamen van schimmels (zoals appels van een boom), die zich onder de grond bevinden als een netwerk van draden (mycelium). In de herfst produceert het mycelium deze paddenstoelen om zich te kunnen voortplanten door middel van sporen, die vervolgens door de wind of dieren worden verspreid.

Tijdens de wandeling zien we verschillende paddenstoelen, zoals de grote oranje bekerzwam, graskleefsteelmycena, grote sponszwam, paarse korstzwam, kleverig koraalzwammetje en heksenboter. De gidsen weten er veel van en vertellen er enthousiast over.

Kathy draagt ook nog een gedicht voor:

Herfst en paddenstoelen
De herfstwind waait, de bladeren vallen,
Van oranje en rood, een kleurrijk festijn.
Tussen de bomen, op natte wallen,
Verschijnen de paddenstoelen, klein en fijn.
De grond is vochtig, de lucht is koel,
Een perfecte tijd, voor de zwammen om te groeien.
Met hun hoedjes, soms wit gestippeld,
Verwonderen ze ons, in hun stille doen.

We wandelen door een Beukenlaan met rododendrons, deze aangeplante heesters zie je veel op landgoederen. Het nadeel is weinig biodiversiteit, er groeit helemaal niets onder. De knop geeft de kleur van de bloem weer.

Grenspaaltjes

In 1937 is dit gebied afgepaald en er zijn nog veel grenspaaltjes te vinden. Deze zijn ontworpen door de Oirschotse architect Jan Becks en er stond een kleurig schild op, zoals dat ook op de luiken van het landhuis voorkomt. De meeste van deze paaltjes zijn echter verweerd. Enkele oude toegangshekken zijn nog aanwezig, maar het overgrote deel van het gebied is inmiddels vrij toegankelijk. ‘s-Heerenvijvers grenst aan landgoed Hemelrijken, de Oostelbeerse Heide, de Straatse Heide, de Oirschotse Heide en het militair oefenterrein.

De Oirschotse Heide

De Oirschotse Heide, ongeveer 1.400 ha groot, is van 1830 tot 1839 als militair oefenterrein door het Ministerie van Defensie gebruikt. En pas veel later: tijdens de Tweede Wereldoorlog door de Duitsers en daarna door Nederlandse militairen (vanuit de Generaal-majoor De Ruyter van Steveninckkazerne in Oirschot).

Kathy geeft uitleg over grenspaaltjes - foto: Ivon van der Pasch

Met het noordelijker gelegen gebied De Mortelen bestaat een hydrologische relatie: een natuurlijke waterstroom en uitwisseling tussen verschillende gebieden. Het regenwater dat op de heide inzijgt (het water dringt door de bodemlagen van het heidegebied), komt als kwel in De Mortelen naar boven, wat het voorkomen van (zeldzame) kwelplanten daar verklaart. Voorbeelden: waterviolier, bosbies, klimopwaterranonkel, dotterbloem.

Heide is een typische vegetatie die zich thuis voelt in streken waar een zeeklimaat heerst, met een hoge luchtvochtigheid en niet al te warme zomers en geen strenge winters. Behalve in Nederland en België komt dit ook voor in de kuststrook van West-Europa, Groot-Brittannië en Ierland. Heide of hei is een benaming voor vegetatie die vooral bestaat uit dwergstruiken uit de heidefamilie. De heide in het binnenland is een cultuurlandschap ontstaan door onttrekking van voedingsstoffen door begrazing en afplaggen van zandige gronden. Uit pollenanalytisch onderzoek blijkt dat ook in het binnenland altijd wel heidevegetaties voorkwamen, maar de grote boomloze heidevelden en de zandverstuivingen zijn ontstaan door de intensivering van de schapenteelt gedurende de middeleeuwen. De droge heide is hoofdzakelijk begroeid met struikheide en bochtige smele. Verder komen er korstmossen waaronder rendiermos- en bekertjesmossoorten voor. Karakteristieke struiken zijn brem en jeneverbes.

We komen ook een aantal mierenhopen tegen die bewoond worden door bosmieren. De buitenste laag bestaat uit dennennaalden. In de bodem hebben de mieren gangen en kamers gemaakt. Daarin zorgen de werkmieren voor de bouw en de verdediging van het nest, het zoeken van voedsel en het verzorgen van de eieren en larven. De koningin zorgt voor de nakomelingen. Een mierenhoop is meestal droog en warm, ’s zomers warmer dan ’s winters. De mierenhopen die we hier zien, zijn van een bouwlocatie naar hier verplaatst. Dit is succesvol verlopen, er zijn nu zelfs meerdere stammen… koningin en werksters.

Na ongeveer 4 km samen gewandeld en gekletst te hebben nemen we afscheid van elkaar. Sommigen gaan nog even een bakkie doen op de markt in Oirschot. Het was weer een leuke en gezellige wandeling die goed voorbereid was door de gidsen Petra en Kathy, bedankt daarvoor!

De foto's in dit Seizoenblad

De foto's op de voor- en achterpagina zijn gemaakt door de leden van de Werkgroep Natuurfotografie van IVN Best. In dit winternummer staan de volgende foto's:

Voorpagina
Foto gemaakt door Ad van der Vleuten

Foto bij het voorwoord
Lou van der Aa - Landschotse Heide

Achterpagina
Boven: Wilma Burema - Torenvalk
Links midden: Lou van der Aa - Oirschot De Logt
Links onder: Ivon van der Pasch - Schotse hooglander
Rechts midden: Lou van der Aa - Keep
Rechts onder: Ad van der Vleuten - Winterlandschap Landschotse Heide

Werkgroepen

Werkgroep	Coördinator	Mailadres	Contactpersoon bestuur
activiteiten	Christien van Diesen	gcovandiesen@onsbrabantnet.nl	H. van Kessel
jeugdactiviteiten	Trees Cremers	treesjecremers@gmail.com	L. Erkelens
landschapsonderhoud	Jeroen Appeldoorn	jeroenappeldoorn1@gmail.com	H. van Kessel
natuurfotografie	Wilma Burema	fwivnbest@gmail.com	M. Alkemade
planten	Henk van Kessel	hmvankessel@onsmail.nl	H. van Kessel
pr & communicatie	Louise Mak	Louise.Mak@onsbrabantnet.nl	A. Dekker
scholen	Annelies Berende	anneliesberende@hotmail.com	L. Erkelens
vogels	Marco Renes	mrenes@onsbrabantnet.nl	F. Verstappen
wandelingen	Wim Vogel	jwhvogel@onsbrabantnet.nl	A. Dekker
wellkomstcommissie	Frans Erich	f.a.m.erich@onsbrabantnet.nl	H. van Kessel
facilitaire ondersteuning	Frans Erich	f.a.m.erich@onsbrabantnet.nl	H. van Kessel

Volg IVN Best op Facebook!

Als je een facebookgebruiker bent, doe je de vereniging een plezier om reacties achter te laten en onze items te delen.

Basiscursus Groen in de aanbieding!

AUTEUR: MARJEL VAN DIJK

Al een flink aantal maanden is een groep betrokken IVN-ers, ter ondersteuning van de nieuwe Activiteitencommissie, bezig met het opzetten van de Basiscursus Groen. Hij wordt in zijn geheel gegeven door leden van ons eigen IVN. De cursus is bedoeld voor mensen die, op een toegankelijke manier, weleens wat méér over de natuur willen weten. Dat geldt voor leden, maar juist ook voor nog-niet-leden.

De cursus ziet er als volgt uit:

Blok 1

Op **dinsdagavond 21 april** houdt Harrie de Haas een lezing over de *Samenhang in de natuur*. Daarin zal hij aan de hand van de kringlopen laten zien dat de natuur een onderling verbonden systeem vormt.
Op **dinsdagavond 12 mei** brengen 3 leden van de Plantenwerkgroep elk een eigen onderdeel van de plantenwereld onder de aandacht. Cor van Esch zal vertellen over *Vermeerdering van planten*, Marleen Smulders zal een basaal verhaal houden over het *plantenrijk* en Annemieke Renders is gespecialiseerd in *Eetbare en geneeskrachtige kruiden*.
Op **dinsdagavond 2 juni** houdt Marco Renes een verhaal over *vogels*: hun habitat, vogeltellingen en -systemen, toegespitst op Best en directe omgeving.
Op **zaterdagochtend 13 juni** neemt Jeroen Appeldoorn de cursisten mee op een excursie in Best, waarin begrippen uit de cursusavonden terugkomen.

Blok 2

Harrie de Haas besteedt op **dinsdagavond 29 september** in twee aparte gedeelten eerst aandacht aan Nederlandse amfibieën en na de pauze aan reptielen.
Dinsdagavond 27 oktober verzorgen Petra van Dorp en Marleen Smulders samen een presentatie met informatie en beelden over paddenstoelen.
Op **zaterdagochtend 31 oktober** nemen zij de deelnemers mee naar een gebied waar paddenstoelen kunnen worden gespot.
Op **dinsdagavond 17 november** is er een presentatie over het ontstaan van het landschap en de natuurontwikkeling door de eeuwen heen onder de titel "Best, van de ijstijd tot nu".

Blok 3

Dat vindt plaats in het voorjaar van 2027, maar is nog niet helemaal uitgewerkt. Er staan al wel twee onderwerpen in de planning, te weten *Zoogdieren en sporen* en een avond over *Insecten*.

In het jaarprogramma 2026 staan de tijden en de plaats van de cursus. De kosten worden t.z.t. via de website bekend gemaakt.
Bij de cursus verschijnt een map met informatie over de onderwerpen die aan bod komen.

Wat zou het fijn zijn als deze cursus helemaal volgeboekt wordt. Dat zou namelijk betekenen dat er minstens 30 mensen nieuwsgierig zijn naar meer informatie over de natuur.
Voor blok 1 kun je vanaf half februari inschrijven via de IVN-website.
De mogelijkheid voor inschrijven voor blok 2 volgt later.

- advertentie -

- advertentie -

Mede dankzij al onze adverteerders kunnen we vier keer per jaar een mooi blad maken. Dank jullie wel ! Nieuwe adverteerders zijn altijd zeer welkom. Laat het Marian Alkemade weten, marianivn@kpnmail.nl

- advertentie -

- advertentie -

- advertentie -

- advertentie -

ivn natuur educatie
Best

Jeugdactiviteiten 2026

Zaadbommen maken in de winter

zondag 8 februari
10.00 - 12.00 uur
voor kinderen van 6-12 jaar.

Kikkerconcert en vleermuizen zoeken

zaterdagavond 18 april
18.30 - 20.30 uur
voor kinderen van 6-12 jaar.

Bomen & zo

zondag 3 mei
10.00 - 13.00 uur
voor kinderen met een beperking van 6-16 jaar.

Vogelfeest

zondag 21 juni
10.00 - 12.00 uur
voor kinderen van 6-12 jaar.

Op bezoek bij de bijenhouder

zondag 30 augustus
10.00 - 12.00 uur
voor kinderen van 6-12 jaar.

Water & zo

zondag 20 september
10.00 - 12.00 uur
voor kinderen van 6-12 jaar.

Op expeditie in het donker

zaterdag 24 oktober
18.30 - 20.00 uur
voor kinderen van 6-12 jaar.

Wat een dier, die wolf!

zondag 22 november
10.00 - 12.00 uur
voor kinderen van 8-12 jaar.

Groen Voorleesuurtje

Eerste woensdag van iedere maand
15:00 uur
voor kinderen van 4-7 jaar.

Scan de QR-code voor meer informatie en om je aan te melden

Kosten: kinderen en IVN-leden gratis en niet-leden €2,50

Jaarprogramma 2026

De Werkgroep Activiteiten, de Werkgroep Wandelingen en de Werkgroep Jeugdactiviteiten van IVN Best zijn de afgelopen maanden druk bezig geweest om voor 2026 een interessant programma met lezingen, een cursus, activiteiten voor kinderen en wandelingen samen te stellen.
Het programma omvat 8 interessante lezingen, een filmavond, de Groen Cursus en 8 activiteiten speciaal bedoeld voor kinderen.
Er zijn 12 wandelingen in diverse gebieden in en rond Best. Voor de Beleef-de-seizoenen-wandelingen zijn drie interessante gebieden uitgezocht, waar we in alle vier seizoenen heen gaan.
Voor alle activiteiten moet je je van te voren aanmelden. Het aanmeldformulier staat op de website bij de betreffende activiteit. Hier vind je ook de actuele informatie over een activiteit.
Het volledige programma is een kleurrijke folder die je als losse bijlage bij dit Seizoenblad ontvangt en het staat ook als PDF op onze website (www.ivn.nl/best).

Nieuwe leden

Mw. Trudy Wouters
Joris Oomen
Mw. Marlou Timmermans
Mw. T.M. van Veenendaal
Dhr. F. van Liere
Mw. Willy van de Poll-Aerts
Dhr. Martin Verschuren
Dhr. Jago Lachmeijer
Mw. Liesbeth Louwers
Mw. Desiree Lachmeijer – Boereboom
Mw. Petra van der Meeren
Dhr. Jos Renders
Dhr. Willem Renders
Mw. Dianna van Brakel – Beekman
Dhr. Marcel Renders
Mw. Mariet Wijnands
Mw. M.A.J. Vogels
Mw. H. Vogels
Mw. P. van Ginneken
Mw. W.C.A.A. Vugts
Mw. E. van Steen
Mw. Y. Wehrmeijer

Welkom bij onze vereniging !

BARTRAIJ & NIJSSEN
Accountants en Adviseurs

De Rijn 5 | 5684 PJ Best | T: 0499 - 396983 | F: 0499 - 397476
www.bnaa.nl | info@bnaa.nl

- advertentie -

Gebr. PETERS
Boomrooierij
Sint-Oedenrode

- advertentie -

Onze activiteiten deze winter

donderdag 8 januari – 13.30-16.00 uur
Ommetje Rijsingen – Beleef-de-seizoenen: winterwandeling
Gidsen: Jacqueline van Boven en Trees Cremers
13.30 uur verzamelen bij Prinsenhof, Hoofdstraat 43, Best
13.45 uur start wandeling P-plaats Zwembadweg, Sint-Oedenrode

dinsdag 13 januari – 13.30 uur
Best-Kort-winterwandeling
o.l.v. Henk van Kessel (gids) en Els Maris
Start: P-plaats 't Boshuys, Sonseweg 39, Best

donderdag 22 januari – 20.00 – 22.00 uur
Vleermuizen - lezing door Frans Hijnen
Locatie: foyer 't Tejaterke, Max de Bossustraat 1, Best

dinsdag 3 februari – 20.00-22.00 uur
Herstel van het Lisseven
Lezing door Wilco van de Berg (gemeente Best) en Fer Meijer (Bosgroep Zuid)
i.s.m. Erfgoedvereniging Dye van Best

vrijdag 6 februari – 13.30-16.00 uur
Smalwater/Kampina – Beleef-de-seizoenen: winterwandeling
Gidsen: Marijke Abrahams en Elly van de Laar
13.30 uur verzamelen bij Prinsenhof, Hoofdstraat 43, Best
13.45 uur start wandeling P-plaats hoek Kempseweg/Annadreef, Boxtel

zondag 8 februari – 10.00-12.00 uur
Zaadbommen maken in de winter - voor kinderen van 6-12 jaar
o.l.v. Trees Cremers en Marjel van Dijk
Locatie: Campus Westerwind, Lage Vleutweg 7, Best

zondag 22 februari - 13.30-15.30 uur
Dierensporen wandeling
Gidsen: Trees Cremers en Wim Vogel
Start: hoek Kruisbeemdenweg/Pailjaartseweg, Best

vrijdag 6 maart – 13.30 uur
Rondje Vresselsbos – Beleef-de-seizoenen: winterwandeling
Gidsen: Henk van Kessel en Ine Franken
13.30 uur verzamelen bij Prinsenhof, Hoofdstraat 43, Best
13.45 uur start wandeling P-plaats Hei-eind, Sint Oedenrode

maandag 16 maart – 20.00-22.00 uur
Kleine Dommel, levensader voor Oost-Brabant
Film van de Videogroep Helmond
Locatie: theaterzaal 't Tejaterke, Max de Bossustraat 1, Best

Beleef de natuur

